

■ UCEV
Unió de
Cooperatives
d'Ensenyament
Valencianes

COOPERATIVES D'ENSENYAMENT, UNA MANERA DIFERENT DE FER ESCOLA

som **COOP**erativa
fem ensenyament públic

UNIÓ DE COOPERATIVES D'ENSENYAMENT VALENCIANES (UCEV)

La Unió de Cooperatives d'Ensenyament Valencianes (UCEV) és l'entitat que representa i defèn els interessos de les cooperatives d'ensenyament de la Comunitat Valenciana. Encara que legalment es va constituir en 1998, va començar el seu camí molt abans com a Secció d'Ensenyament de la Federació Valenciana d'Empreses Cooperatives de Treball Associat (FEVECTA), entitat a què es troba vinculada actualment com a part del moviment cooperatiu de treball de la Comunitat Valenciana.

La UCEV naix amb una clara vocació de representar el cooperativisme d'ensenyament davant dels fòrums educatius, així com d'establir relacions amb les organitzacions empresarials i sindicals del sector. Així mateix, compta entre els seus objectius primordials amb el repte de dinamitzar i estructurar el moviment cooperatiu dedicat a l'educació.

Però, més enllà de la necessària tasca d'estructuració i consolidació del sector en l'àmbit institucional, la Unió de Cooperatives Valencianes d'Ensenyament basa la seua comesa en el desenvolupament d'una estratègia que li permeta liderar una renovació pedagògica al si del sistema educatiu, d'acord amb els principis socials i econòmics del cooperativisme i als valors d'una educació oberta, democràtica i plural.

A la Comunitat Valenciana les cooperatives d'ensenyament estan presents en tots els nivells de l'ensenyament: Educació Infantil, Educació Primària, Educació Secundària Obligatoria (ESO), Batxillerat, F.P., Cicles Formatius de Grau mitjà i superior, Educació Especial, Programes de Garantia Social i Estudis Universitaris.

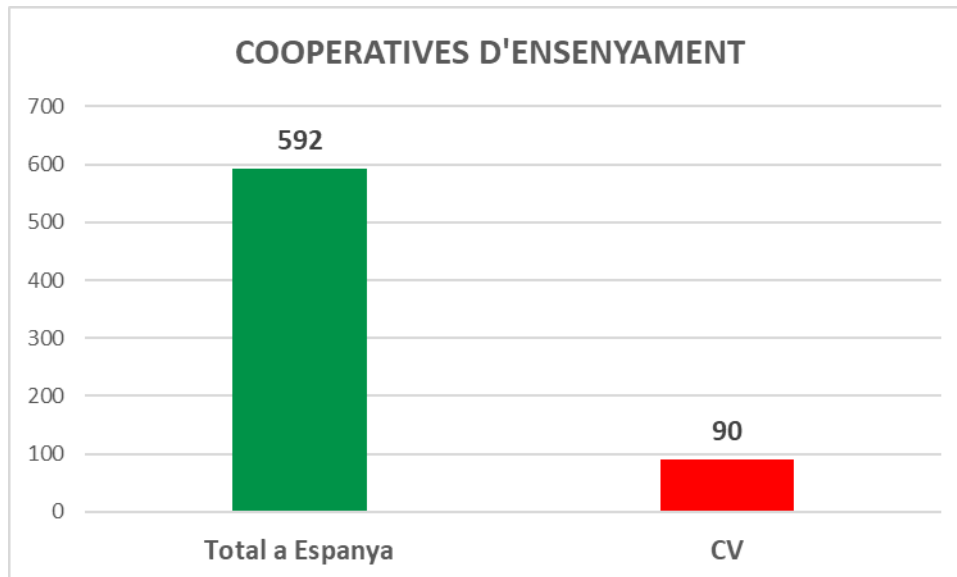
La UCEV s'integra al si de la Unión Española de Cooperativas de Enseñanza (U.E.CO.E), entitat representativa de les cooperatives d'ensenyament de l'Estat espanyol. La U.E.CO.E es troba representada en diferents fòrums educatius com el Consell Escolar de l'Estat.

Consell Rector de l'entitat:

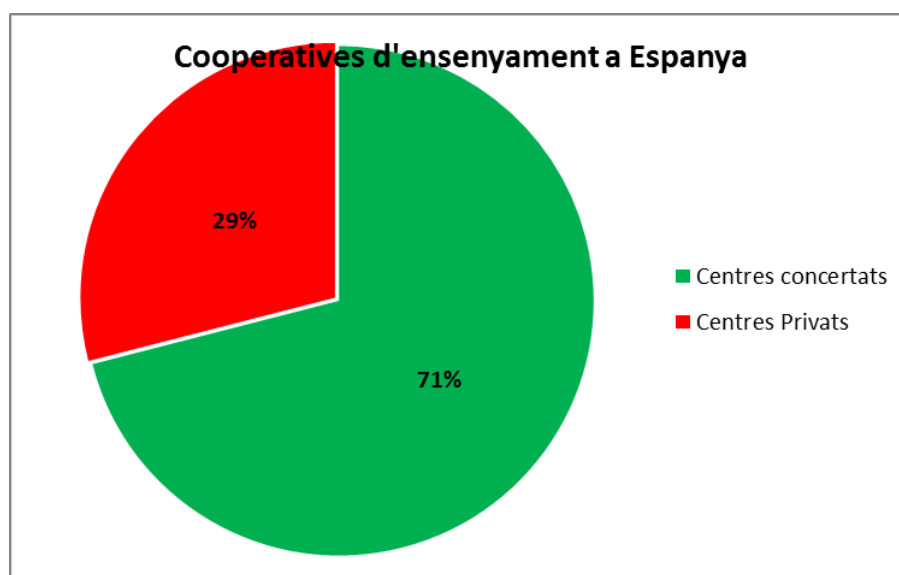
Presidència:	Miquel Ruiz Collados (Mestres de la Creu Coop V - Mislata)
Vicepresidència:	Eva María Gil Guzmán (Florida Centre de Formació Coop V - Catarroja)
Secretaria:	Maria José de Jorge Aspas (Escola La Masia Coop V - Musseros)
Vocalies:	Ramón Rodríguez Magán (Martí Sorolla Coop V – València) Immaculada López Primo (La nostra Escola Comarcal – Picassent) Paula Benlliure Fabregat (Juan Comenius Coop V - València)
Suplències:	M ^a José Burgos Giner (El Drac Coop V - Torrent) Araceli Miquel Sempere (Escola Les Carolines Coop V - Picassent)

COOPERATIVES D'ENSENYAMENT, UNA REALITAT AMB PES PROPI

Al nostre país existeixen en l'actualitat 592 cooperatives d'ensenyament, en les quals treballen 17.141 persones entre professorat i personal no docent.

Més de 170.000 famílies espanyoles porten els seus fills i filles a alguna de les cooperatives d'ensenyament existents. En total, són 260.700 els alumnes escolaritzats en aquestes cooperatives, al voltant de 25.000 són de la Comunitat Valenciana. La distribució d'aquests centres entre privats i concertats és la següent:

LES COOPERATIVES D'ENSENYAMENT VALENCIANES

A la Comunitat Valenciana existeixen **90 cooperatives d'ensenyament**, majoritàriament són cooperatives de treball associat (els socis són també treballadors de la cooperativa), 7 són cooperatives de pares i mares (els socis són els progenitors de l'alumnat) i 3 són cooperatives mixtes (combina els dos models societaris).

El 54,5% d'aquests centres d'ensenyament es dedica a l'educació primària, ESO, Batxillerat, Cicles Formatius i formació universitària i el 45,5% són centres d'educació infantil.

Per províncies, la major part de cooperatives es concentra en la província de València amb el 74'8%, seguida d'Alacant amb un 15'5% i Castelló amb un 9'7%.

Creació d'ocupació:

Més de 2.500 persones treballen en una cooperativa d'ensenyament en la Comunitat València, entre persones sòcies i treballadores. D'elles, un 70% són dones i el 30% són homes. D'aquest col·lectiu, un 61% són socis de la cooperativa i la resta són treballadors i treballadores, majoritàriament amb caràcter estable.

Les cooperatives d'ensenyament, com a cooperatives de treball associat, es distingeixen per la seua capacitat per a crear ocupació estable, i és que el percentatge d'ocupació fixa sobre l'ocupació total d'aquest tipus de cooperatives és molt superior al d'altres fórmules empresarials.

Sens dubte, quan el personal docent té una relació societària amb la cooperativa d'ensenyament o, en els casos dels no socis, exerceix el seu treball en condicions estables, fa que el projecte educatiu del centre siga el seu propi projecte, per la qual cosa l'interés en la labor educativa es maximitza, repercuteix indefectiblement en la qualitat de l'ensenyament i en l'ambient que envolta l'escola i contribueix a ser coherents amb els valors que les cooperatives d'ensenyament volem transmetre als nostres alumnes.

Origen històric:

Les primeres cooperatives d'ensenyament es van crear a la Comunitat Valenciana en els anys 70 sota la forma de cooperatives de consumidors. Els seus promotors eren grups de pares i mares i, més tard, també de mestres, desitjosos d'un tipus d'educació diferent de què oferien l'escola estatal i les escoles religioses existents.

A més, s'afegia la voluntat que la llengua i la cultura valencianes tingueren una cabuda normalitzada en l'ensenyament.

A finals dels 70 es va produir un altre procés de creació de cooperatives escolars amb una motivació diferent. Amb la implantació de l'EGB, l'Administració exigia als centres privats una sèrie de requisits (espais, titulació del professorat, etc.) per a rebre subvencions públiques. Alguns empresaris no van poder o no van saber adaptar-se als canvis i van decidir tancar. En molts d'aquests casos, davant la necessitat d'assegurar els llocs de treball dels docents i la demanda insatisfeta de places escolars, els seus treballadors es van fer càrrec dels centres sota la fórmula cooperativa.

A partir dels anys 80 sorgiria un altre tipus de cooperatives. L'escola pública havia millorat sensiblement i els grups de renovació pedagògica portaven allí les seues propostes. No obstant això, l'escola estatal continuava sent insuficient per la falta de places escolars en zones d'expansió urbana, per la demanda d'ocupació dels nous llicenciats i per les dificultats per al desenvolupament de projectes pedagògics d'equip entre els docents-funcionaris que arribaven als centres per concursos de trasllat.

Va ser en eixe moment quan no pocs grups de professorat amb idees comunes sobre el que havia de ser l'escola i la pedagogia es van associar sota la fórmula cooperativa, adoptant un projecte educatiu propi. Les escoles que es van crear com a conseqüència d'aquest procés eren centres moderns, que van suposar una forta inversió inicial i un endeutament elevat. Es van establir en zones urbanes en expansió necessitades de places escolars, sota la protecció de concerts amb l'Administració.

En definitiva, es pot dir que les cooperatives d'ensenyament naixen per diverses vies, encara que sempre relacionades amb la millora de la qualitat de vida del personal docent i dels diferents col·lectius implicats, així com amb la millora de la qualitat de l'ensenyament.

Trets generals del model educatiu:

- Les cooperatives dedicades a l'ensenyament es basen en un concepte de l'educació en el més ampli sentit del servei educatiu, que fa que tinguen una marcada orientació al client i a les necessitats del seu entorn, alhora que una **preocupació per mantindre un nivell elevat de qualitat**. Aquest factor condiona el seu interès per la **renovació pedagògica i el reciclatge i formació continuus del professorat** (són les cooperatives que més temps i recursos destinen a formació).
- Les cooperatives d'ensenyament posseeixen una **vocació d'escola pública**, concebuda com un projecte integrador i de participació de tota la comunitat escolar.
- El procés educatiu es construeix sobre criteris basats en la **coeducació i la igualtat** de sexes (llenguatge, gestos i actituds no sexistes), races, cultures i/o religions. S'intenta transmetre el respecte a la diferència, el valor de la convivència i un comportament basat en el diàleg i la reflexió.

- En les escoles cooperatives, el concepte d'ensenyament és alguna cosa més que la transmissió i aprenentatge d'unes matèries. Dins del moviment de renovació pedagògica, les cooperatives d'ensenyament s'emmarquen en un tipus d'escola que compta entre les seues prioritats oferir als seus alumnes **una educació global**, la qual cosa implica la renovació, la innovació pedagògica i la preocupació per arribar a un concepte de cultura en el més ampli sentit del terme.
- El **model empresarial i educatiu** de les cooperatives d'ensenyament propicia la participació activa de tota la comunitat escolar (pares i mares, alumnat, professorat i personal no docent) en la presa de decisions i en el disseny o desenvolupament de les activitats del centre.
- Estan **vinculades al seu entorn i a la seua comunitat**. I també estan compromeses amb el seu medi social i natural, amb el desenvolupament i divulgació de les característiques lingüístiques i culturals pròpies.

PROJECTES PEDAGÒGICS

DECLARACIÓ EDUCATIVA:

Les cooperatives d'ensenyament som escoles amb vocació de servei públic i gestió cooperativa, o el que altres denominen la tercera via entre l'escola pública i la privada. Aquesta circumstància ens confereix un estatus particular dins del mapa educatiu, i, per això, desitgem formar part del debat educatiu amb veu pròpia perquè la nostra veu es senta.

Per aquesta raó, i perquè ens preocupa el que ocorre al nostre voltant i ens sentim en l'obligació de tractar de contribuir a millorar les coses, ens hem proposat eixir cada any a la palestra per a fer pública una DECLARACIÓ EDUCATIVA sobre els temes que pensem que precisen d'un major debat i reflexió.

Amb aquesta iniciativa pretenem complir amb un doble objectiu: que es visualitze la particular manera de fer escola de les cooperatives d'ensenyament i formar part del debat educatiu que té hui lloc a la Comunitat.

Cada declaració educativa és fruit de la reflexió, el treball conjunt de molts mestre, educadors i educadores, fruit de l'experiència, dels èxits i, també, de l'aprenentatge que es deriva dels fracassos. I sempre amb el compromís que siguen constructives i un estímul per a la reflexió i el debat.

1a Declaració educativa (2009): Titulada "**LA SOCIETAT ACTUAL NECESSITA UNA ESCOLA INCLUSIVA**", planteja les formes i dificultats existents a l'hora d'abordar la diversitat de l'alumnat en les aules.

2a Declaració educativa (2011): Titulada "**LA SOCIETAT NECESSITA UNA ESCOLA PLURILINGÜE**", planteja la necessitat abordar l'ensenyament de diverses llengües com un requisit imprescindible hui en dia, contemplant l'accés natural dels valencians al bilingüisme com una gran oportunitat.

3a Declaració educativa (2012): Titulada "**LA SOCIETAT NECESSITA MESTRES ÈTICAMENT COMPROMESOS**", versa sobre el compromís i la preparació del col·lectiu docent que necessita hui l'escola.

4a Declaració educativa (2013): Titulada "**LA SOCIETAT NECESSITA CENTRES EDUCATIUS COMPROMESOS AMB EL FUTUR**", ofereix la visió de les cooperatives d'ensenyament sobre els aspectes fonamentals sobre els quals ha de pivotar l'autonomia dels centres per millorar la qualitat de l'ensenyament de tot l'alumnat.

5a Declaració educativa (2014): Titulada "**LA SOCIETAT NECESSITA ESTIMAR L'EDUCACIÓ INFANTIL**", dedicada a la importància i reptes d'aquesta etapa, amb especial atenció al valor i al caràcter educatiu de l'etapa 0-3.

6a Declaració educativa (2015): Titulada "**LA SOCIETAT NECESSITA UNA FORMACIÓ PROFESSIONAL PER A LA VIDA**", amb l'objectiu d'aconseguir persones competents al llarg de la vida i evitar l'abisme entre el marc d'ensenyament i la vida professional.

7a Declaració educativa (2016): Titulada "**LA SOCIETAT NECESSITA LES COOPERATIVES D'ENSENYAMENT**", amb l'objectiu d'explicar i mostrar davant la societat valenciana les senyes d'identitat i les aportacions d'aquest model d'escola, que se considera a sí mateix en permanent procés d'aprenentatge amb una vocació de servei, de millora i d'atenció pública.

8a Declaració educativa (2017): Titulada "**LA SOCIETAT NECESSITA COOPERATIVES EMOCIONALMENT COMPETENTS**", dedicada a la important labor que realitzen les cooperatives d'ensenyament en la seua dimensió emocional vinculada als principis cooperatius.

9a Declaració educativa (2018): Titulada "**LA SOCIETAT NECESSITA UNA GESTIÓ EFICIENT DELS CENTRES EDUCATIUS**", dedicada a la important labor que realitzen les cooperatives d'ensenyament en la seua dimensió empresarial.

10a Declaració educativa (2019): Titulada "**LA SOCIETAT NECESSITA UNA EDUCACIÓ PER A LA SOSTENIBILITAT**", dedicada al compromís de les cooperatives d'ensenyament amb el desenvolupament sostenible i els ODS.

Edició commemorativa "**LA VEU I LA MIRADA DE LES COOPERATIVES D'ENSENYAMENT**", publicada en maig de 2021. Un compendi del pensament generat pel cooperativisme educatiu a través de les seues Declaracions Educatives.

VIATGES D'INTERCANVI:

Amb l'objectiu d'aprendre d'altres experiències educatives i empresarials, la UCEV organitza viatges d'estudi a altres comunitats autònomes per a donar l'oportunitat a les cooperatives valencianes de conèixer altres contextos educatius i maneres de treballar. Fins ara s'han realitzat tres viatges d'intercanvi a Euskadi, Catalunya i Andalusia.

NIT DE LES COOPERATIVES D'ENSENYAMENT:

Amb el propòsit de construir nous espais per a l'intercanvi d'experiències i bones pràctiques amb les que continuar enriquant els nostres projectes educatius, sorgeix en 2006 *La Nit de les Cooperatives Valencianes d'Ensenyament*.

La Nit de les Cooperatives Valencianes d'Ensenyament, que se celebra cada dos anys, és també un espai per a l'anàlisi i l'autocrítica, de manera que s'estimule i recolze als nostres equips docents per a incorporar de manera estable i sistemàtica un sistema de millora contínua capaç de respondre a les necessitats actuals de la societat des dels valors del cooperativisme.

Des de la seua creació, la UCEV ha celebrat set edicions d'aquesta trobada educativa:

1a Edició (2006): celebrada en La nostra Escola Comarcal (Picassent), va abordar el tema de l'aprenentatge cooperatiu.

2a Edició (2008): Celebrada al Col·legi Grans i Menuts (Castelló), va estar dedicada a la necessitat d'innovar en l'ensenyament, aprofundint en quatre aspectes fonamentals de l'educació: la qualitat, la innovació metodològica, l'ús de les noves tecnologies i la intercooperació.

3a Edició (2010): Celebrada al Col·legi Gregori Mayans (Gandia), va versar sobre la millora del rendiment escolar.

4a edició (2012): Celebrada en l'Escola Gavina (Picanya) i dedicada en aquesta ocasió a l'atenció a la diversitat, el plurilingüisme i l'ensenyament de l'emprenedoria.

5a edició (2014): Celebrada en el Col·legi Juan Comenius (València) sobre innovació educativa, aprenentatge cooperatiu, foment de l'emprenedoria des de l'aula i la intercooperació.

6a edició (2016): Durant la sua celebració a l'Escola Les Carolines (Picassent), es van presentar nou experiències educatives corresponents a les etapes d'infantil, primària, secundària, batxillerat i cicles formatius que, partint d'enfocaments metodològics i temàtiques diferents, compartien l'objectiu de treballar des de les emocions per a millorar la intel·ligència emocional de l'alumnat, afavorir la seua socialització i contribuir a la seua educació integral.

7a edició (2018): Celebrada a l'Escola EL DRAC de Torrent, es varen presentar temes en línia amb el congrés d'UECOE de 2018 que portava el lema "Educació en tots els sentits".

COMISIÓ D'ORIENTADORES:

La Comissió d'Orientadores de la UCEV és un grup estable que es troba en funcionament des del curs 1996/97. Està integrada pel personal especialitzat dels centres educatius cooperatius (psicòlogues i pedagogues) que desenvolupa la seua activitat en els Departaments d'Orientació dels centres.

Funciona com a una comissió de treball i una vegada al mes es reuneix per a treballar de manera coordinada en la posada en comú, reflexió i millora dels aspectes directament relacionats amb el treball d'orientació acadèmica i professional de l'alumnat, l'atenció a les seues problemàtiques acadèmiques o individuals, així com de prevenció i afrontament de dificultats d'aprenentatge. Combinem sessions de treball intern al voltant d'aspectes de l'orientació educativa amb sessions de formació conjunta.

Entre 2021 i 2022, la Comissió ha treballat en l'elaboració de "**La Guia Cooperativa d'Orientació Acadèmica i Professional**", un full de ruta que comença en la infància i que es

prolonga al llarg de les distintes etapes educatives, fruit del treball col·laboratiu i en xarxa fet des d'aquesta Comissió d'Orientadores de la UCEV. Aquesta guia se va presentar el 31 maig de 2022 en un acte públic celebrat al Centre del Carme de Cultura Contemporània CCCC amb la voluntat de compartir el treball fet amb tota la comunitat educativa.

TAULA PER L'FP

La Taula per l'FP naix al curs 2013-2014, —en paral·lel a la implementació de la Formació Dual—, des d'una necessitat de començar a pensar i construir marcs d'acció compartits en la Formació Professional, que donen resposta a les ràpides transformacions que s'estan produint a tots nivells, i a les demandes del mercat de nous perfils professionals altament qualificats i especialitzats. En aquest sentit, apostem per una Formació Professional intel·ligent, sostenible i inclusiva.

Hi participen tant centres específics d'FP com aquells que, entre altres etapes educatives, també oferten Cicles Formatius.

COMISSIÓ D'ESCOLES INFANTILS

Per al cooperativisme educatiu, l'educació infantil és una etapa educativa amb entitat pròpia; una etapa amb uns principis i unes característiques metodològiques que la fan singular; un primer tram en el camí de l'educació absolutament clau per posar les bases d'un model inclusiu i de qualitat que assegure el dret a l'educació de xiquets i xiquetes des de la primera infància.

Les escoles cooperatives que fan educació infantil representen una realitat de centres que, sobre la base dels valors i principis cooperatius, configuren projectes educatius que parteixen d'una visió de l'educació entesa com a servei públic. A més a més, en el bagatge del nostre cooperativisme educatiu, cal assenyalar el fet que alguns dels projectes de les escoles infantils cooperatives han esdevingut referents en aquesta etapa per a l'educació valenciana.

La comissió El Rebost d'Infantil de la UCEV tracta qüestions i problemàtiques relacionades amb aquesta etapa educativa, sempre amb un plantejament d'intercooperació i de reivindicació de les necessitats del sector.

TROBADA DE CORALS

La UCEV ja ha realitzat quatre trobades de corals d'escoles cooperatives, coordinades per una comissió integrada per mestres de música dels centres participants.

L'any 2019 es va realitzar la quarta edició i es va crear el **COOPERACOR**, un cor conjunt de totes les escoles cooperatives integrades en la UCEV. Més de 1.000 xiquets i xiquetes, pertanyents a 11 corals, participen en aquestes trobades on la cooperació i l'intercanvi i aprenentatge conjunt són els valors que impregnen aquesta activitat.

ALTRES PROJECTES EN MARXA

FOMENT DE L'EMPRENEDORIA A L'ESCOLA

Entre les diverses línies de treball de la UCEV, destaca el foment de l'ensenyament de la cultura emprendedora en les escoles cooperatives. En aquest àmbit de treball, col·labora estretament amb la Federació Valenciana d'Empreses Cooperatives de Treball (FEVECTA) amb l'objectiu d'aprofitar sinèrgies al si del món cooperatiu per ensenyar a emprendre des de l'escola als emprenedors del futur.

Ja hi ha cooperatives d'ensenyament que desenvolupen des de fa alguns anys diferents projectes i experiències en aquest àmbit per a introduir el foment de l'esperit emprenedor en els diferents nivells de l'ensenyament, d'una manera transversal.

El que es proposa la UCEV és impulsar aquest àmbit al si de l'entitat per a aprofundir en aquesta via d'una manera més exhaustiva i coordinada.

Per això mateix, la UCEV també recolza el treball en xarxa i els projectes de cooperació empresarial que sorgeixen al si del sector cooperatiu d'ensenyament amb l'objectiu d'aprofitar sinèrgies i recursos que revertisquen en una major visibilitat i excel·lència dels nostres centres.

FOMENT DE LES COOPERATIVES ESCOLARS

Des d'UCEV volem fomentar l'esperit emprenedor als centres d'ensenyament facilitant materials al personal docent perquè siga més fàcil transmetre a l'alumnat la motivació per emprendre a través de fórmules empresarials de l'economia social... Pensem que la millor forma és creant a les escoles projectes de COOPERATIVES ESCOLARS i, per això, hem desenvolupat una sèrie de materials didàctics per a utilitzar a l'aula: Diapositives per a explicar a l'alumnat què és una cooperativa escolar i els passos necessaris per a posar en marxa aquest projecte a l'aula, un vídeo tutorial i materials de treball que ajuden a explicar conceptes teòrics abans de passar a la fase pràctica.

XARXA ESSCOOP

ESSCOOP (www.esscoop.red/) és La xarxa de foment del Cooperativisme i l'Economia Social i Solidària (ESS) en l'educació. El 2021 ha estat l'any de l'expansió de la iniciativa ESSCOOP, que naix de la cooperació entre el món cooperatiu (a través de la UCEV i FEVECTA) i el món de l'educació (a través de AnProFOL (Associació Nacional del professorat de FOL) i el Col·lectiu #FOLInvestigAcción).

Després de pocs mesos des de la seua creació, ha traspassat els límits de la Comunitat Valenciana i s'ha expandit ja a altres comunitats com Galícia, Madrid i Aragó. A més, ja hi ha

altres institucions del món de l'Economia Social i Solidària i del Cooperativisme d'aquests territoris, interessats a participar de la iniciativa.

El projecte pretén unir els esforços d'els/les professionals de l'educació amb el moviment de la ESS, que veu necessari estar present en l'àmbit educatiu, espai clau per a la formació de persones crítiques i empàtiques, capaces de comprendre la complexitat de les relacions de poder que travessen el sistema econòmic actual i d'emprendre sobre la base d'uns paràmetres substancialment diferents als predominants.

Més sobre UCEV en www.ucev.coop – El Blog Territori Educatiu
<https://territorieducatiu.ucev.coop/>

I en les xarxes socials Facebook <https://www.facebook.com/LAUCEV/> i Twitter
https://twitter.com/LA_UCEV.